

Servicedocument HO - aanpak Coronavirus COVID-19

Inleiding

Met dit servicedocument wordt beoogd om instellingen handreikingen te bieden waarmee in de praktijk invulling kan worden gegeven aan de maatregelen die zijn aangekondigd voor het hoger onderwijs om de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan.¹ Hogeronderwijsinstellingen zijn erg begaan met de effecten van corona(maatregelen) op studenten hebben en spannen zich op dit moment al maximaal in om het onderwijs en de tentaminering doorgang te laten vinden. Het uitgangspunt is om de nadelige effecten voor studenten van de coronamaatregelen zoveel mogelijk te beperken. Dit document wordt aangevuld wanneer nieuwe informatie beschikbaar is.

1. Interpretatie maatregelen coronavirus voor hoger onderwijs

a. In het ho zijn tot en met 19 mei geen onderwijsactiviteiten, inclusief toetsing, op de locaties van hogeronderwijsinstellingen

Dit wordt opgevat als:

1. Er vinden geen onderwijsactiviteiten plaats in de gebouwen van hogeronderwijsinstellingen
  - Onderwijsactiviteiten worden gedefinieerd als alle georganiseerde activiteiten waarbij sprake is van een fysieke ontmoeting tussen docent(en) en student(en) op locaties van hogeronderwijsinstellingen en UMC's. Hiermee worden alle activiteiten bedoeld die in verschillende fasen van de onderwijsketen plaats vinden van instroom tot en met alumni-activiteiten, inclusief contractonderwijs.
  - Alle activiteiten die niet direct bijdragen aan het georganiseerd onderwijs worden afgeschaald. Hieronder vallen ook activiteiten van studie- en studentenverenigingen. Wat dit concreet betekent is aan de interpretatie van de instelling.
  - Onder onderwijsactiviteiten worden niet verstaan de verdediging van scripties en promoties in kleine kring (deze vinden uiteraard als mogelijk online plaats) en (eind)examenactiviteiten waarbij fysieke aanwezigheid van de student nodig is. Te allen tijde wordt rekening met de algemene instructies van RIVM en GGD gehouden, zoals voldoende afstand van elkaar.
  - Onderzoeksactiviteiten kunnen wel op de locatie van de instelling plaats vinden, mits passend binnen de algemene instructies van RIVM en GGD.
  - Voor de omgang met faciliteiten op de campus, zoals bibliotheken en onderzoeksruimten, kunnen instellingen zelf keuzes maken. Ook hier geldt dat die passen binnen de algemene instructies van RIVM en GGD.

2. Onderwijsactiviteiten buiten het gebouw kunnen wel doorgang vinden

---

¹ Verwijzing naar kamerbrief donderdag 12-3

- Denk hierbij aan stages en (afstudeer)projecten bij instellingen en bedrijven. De hogeronderwijsinstellingen en UMC's volgen hierbij de besluiten/het beleid van de ontvangende organisaties, indien nodig in overleg met de instelling waar de studenten staan ingeschreven.
- Ook onderwijs dat in samenwerkingsverbanden plaatsvindt buiten de locaties van hogeronderwijsinstellingen en UMC's kan doorgaan (samen opleiden, onderwijs in bedrijven) op voorwaarde dat de ontvangende instelling dat toestaat.
- Studieactiviteiten die studenten individueel doen vallen buiten deze instructie.

b. Zo veel mogelijk onderwijs in andere vormen met name afstandsonderwijs

Dit wordt opgevat als:

Alle vormen van onderwijs waarbij geen sprake is van fysieke ontmoeting tussen student(en) en docent(en) op locaties van hogeronderwijsinstellingen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan vormen van onderwijs, zoals skype, videocolleges, conference calls, begeleiding in kleine groepen die plaatsvinden buiten de locaties van de instellingen.

Afwegingskader voor instellingsbesturen:

Het CvB hanteert, ook als er discussie ontstaat over de inhoud van het besluit in het licht van de WHW en/of interne regelgeving als de onderwijs en examenregeling (OER), het volgende afwegingskader:

- Publieke gezondheid
- Zo goed als mogelijk aansluiten bij de richtlijnen van het RIVM
- Belang (waaronder veiligheid en gezondheid) studenten en medewerkers
- Inspanningsverplichting continuïteit (online) onderwijsproces en organisatie (dus geen resultaatsverplichting) gericht op diplomering en doorstroming
- Zorgvuldige motivering
- Uitvoerbaarheid/ Administratieve beheersbaarheid
- Concentratie op kerntaken
- Duidelijkheid en rust

2. Richtlijnen

De bijzondere omstandigheden vragen van alle partijen in het hoger onderwijs (instellingsbesturen, docenten, studenten, toezichthouders, OCW) flexibiliteit. Het verplaatsen of anders vormgeven van onderwijs en tentamens vraagt natuurlijk veel van alle betrokken partijen (studenten, docenten, instellingen, toezichthouders, OCW).

OCW, instellingen en toezichthouders moeten zich gezamenlijk inspannen om zoveel mogelijk passende oplossingen te zoeken voor vraagstukken die optreden als gevolg van corona(maatregelen). In het algemeen geldt dat instellingen zich inspannen om nadelen voor studenten zoveel mogelijk te voorkomen. OCW faciliteert instellingen om dit zo goed mogelijk te kunnen doen.

Instellingen geven vorm aan deze inspanningsverplichting door alternatieven te zoeken voor fysieke onderwijsactiviteiten, tentamens en selectie. Instellingen bepalen welke invulling in de concrete situatie het meest passend is. In gevallen waarin oplossingen niet direct voorhanden zijn wordt studenten geadviseerd ingeschreven te blijven (ook om recht te houden op studiefinanciering); instellingen doen er op dit moment alles aan om studenten te accommoderen zodat zij verder kunnen met hun studie.

Een belangrijke notie is dat personeel dat nodig is voor de voortgang van het (hoger) onderwijs valt onder de definitie van cruciale sectoren.

Voor een aantal knelpunten waar tegenaan gelopen wordt, zijn generieke oplossingen nodig. In dit document worden daartoe zoveel mogelijk handvatten gegeven. Het kan alsnog zo zijn dat individuele instellingen voor specifieke vraagstukken komen te staan. Daarbij geldt dat instellingen in de regel binnen de gebruikelijke regels zoeken naar oplossingen, die de nadelige gevolgen voor studenten op de korte termijn zoveel mogelijk inperken. Indien er binnen de gebruikelijke regels onvoldoende handvatten zijn om dat te doen, kunnen instellingen onder meer gebruik maken van hardheidsclausules in instellingsbeleid of in de wet.

Instellingen wordt geadviseerd om bij twijfel contact op te nemen met de respectievelijke koepelorganisatie die de vragen en zorgen inventariseert en bundelt en hierover contact houdt met het ministerie van OCW. OCW blijft betrokken en zal meedenken over mogelijke oplossingen, hierbij wordt door OCW in voorkomende gevallen ook afgestemd met toezichthouders.

De coronamaatregelen zullen in sommige gevallen leiden tot onderwijsactiviteiten en tentaminering die afwijken van hetgeen is opgenomen in de onderwijs- en examenregeling (OER). Afhankelijk van hetgeen in een specifiek geval in de OER is geregeld en de regels en richtlijnen van examencommissies, kan er ruimte zijn om van de eigen OER af te wijken. Dit gebeurt voor zover de reguliere procedures niet gevolgd kunnen worden, de student niet onevenredig benadeeld wordt en de afwijking niet ingrijpender is dan noodzakelijk. In veel gevallen zal aanpassing van de OER aan de orde zijn, die kan plaatsvinden door middel van een addendum op de bestaande OER waarin de afwijkingen op de OER in algemene termen worden beschreven. De medezeggenschap wordt hierbij betrokken. Gezien het vereiste tempo ligt het in de rede dat de medezeggenschap zich wat betreft reactietermijnen waar nodig flexibel opstelt. Indien de continuïteit van het onderwijs en de examinering dit vereist, kan de medezeggenschap ook achteraf betrokken worden. Ook in een dergelijk geval spant de instelling zich in om te zorgen dat de medezeggenschap, zij het achteraf, haar rol kan vervullen.

Hoewel het uitgangspunt is dit zoveel als mogelijk te voorkomen, bestaat bij een groep studenten de zorg dat er studievertraging wordt opgelopen doordat studieonderdelen niet gevolgd kunnen worden tijdens de coronacrisis en dat die vertraging redelijkerwijs niet meer ingehaald kan worden. OCW voert met de studentenorganisaties en onderwijskoepels de komende periode het gesprek over uit welke studenten die groep precies bestaat en over eventuele ondersteuning van die studenten.

Overmacht

Gedurende de werkingsduur van de maatregelen van het kabinet zijn op grond van de beste juridische kennis van dit moment de onderwijsinstellingen op grond van overmacht niet gehouden geweest tot de naleving van bekostigingsvoorwaarden, wanneer dat direct of indirect verband hield met de crisis, indien zij voldoende inspanning hebben geleverd om het afstandsonderwijs te realiseren. Dezelfde overmachtssituatie geldt voor de aansprakelijkheid ten opzichte van derden (ouders, studenten).

Het onderwijs zal - als daar vanuit kabinet ruimte voor wordt geboden - moeten opstarten in een situatie waarin rekening gehouden moet worden met:

- de doorwerking van de periode van het aantal weken waarin afstandsonderwijs moest worden gegeven en het belang van continuïteit in het onderwijsprogramma;
- de beperkingen die het gevolg kunnen zijn van nog geldende gedragsregels in verband met het coronavirus;
- de beperkingen in de beschikbaarheid van het onderwijspersoneel, die onder meer het gevolg zijn van hoger ziekteverzuim bij onderwijspersoneel vanwege de crisis.

2.1 Wat kan blijven plaatsvinden op de campus?

- Er vinden geen onderwijsactiviteiten plaats op de fysieke locatie(s) van hogeronderwijsinstellingen.
- Zoals hierboven benoemd vallen onder onderwijsactiviteiten alle georganiseerde activiteiten waarbij sprake is van een fysieke ontmoeting tussen docent(en) en student(en) op locaties van hogescholen, universiteiten en UMC's. We vatten hieronder alle activiteiten die in verschillende fasen van de onderwijsketen plaats vinden van instroom tot en met alumni-activiteiten, inclusief contractonderwijs.
- Hier geldt dus dat ook kleinschalige onderwijsactiviteiten op de locatie van de onderwijsinstelling niet door kunnen gaan. Wanneer deze activiteiten buiten de locatie(s) van de onderwijsinstelling plaatsvinden hangt het ervan af in hoeverre ze binnen de algemene instructies van RIVM en GGD vormgegeven kunnen worden.
- Een uitzondering geldt, zoals onder 1 ook benoemd, voor de verdediging van scripties en promoties, mits in kleine kring en passend binnen de algemene instructies van RIVM en GGD. De locatie(s) van onderwijsinstellingen kunnen ook open blijven om studenten te faciliteren, die thuis geen gebruik kunnen maken van afstandsleren en dus een beroep willen doen op leer- en ICT-faciliteiten van de instelling.
- Andere activiteiten dan onderwijsactiviteiten kunnen, mits passend binnen de algemene instructies van RIVM en GGD, blijven plaatsvinden. Dit betekent onder meer dat het voor instellingen mogelijk is om

medewerkers onderzoeksactiviteiten te laten verrichten binnen de fysieke locatie(s) van hogeronderwijsinstellingen, in het geval dit onderzoekswerk niet op afstand plaats kan vinden en mits dit organiseerbaar is binnen de algemene instructies van RIVM en GGD. Datzelfde geldt voor voorbereidende werkzaamheden van docenten voor onderwijsactiviteiten.

- Voor de omgang met faciliteiten op de campus, zoals bibliotheken en onderzoeksruimten, kunnen instellingen zelf keuzes maken zolang die passen binnen de algemene instructies van RIVM en GGD.

Stages

- Stages en andere aan het onderwijs gerelateerde activiteiten buiten de instelling kunnen wel doorgang vinden, tenzij de werkgever in verband met corona(maatregelen) reden heeft de activiteit te staken.
- Medische en zorgopleidingen en onderwijsvormen waarbij studenten in de vorm van stage of onderwijs werkzaam zijn in een zorginstelling, zoals een UMC, een algemeen ziekenhuis of extramurale zorginstelling, vormen een bijzondere categorie. Hier geldt dat het in sommige gevallen nodig is dat stagiaires en coassistenten naar huis gaan, omdat de zorginstelling zich primair op het zorgproces moet kunnen richten. En soms is het juist noodzakelijk dat stagiaires of coassistenten blijven, omdat zij een belangrijke bijdrage leveren aan de patiëntenzorg. Voor zo ver deze waren beëindigd, kunnen coassistentenschappen Geneeskunde in het tweede en derde jaar van de master worden herstart binnen de veiligheidsregels van de zorginstellingen.
- De betreffende zorginstelling maakt als eerste de keuze of de student een bijdrage kan leveren aan de patiëntenzorg. Hierbij staat de veiligheid voor patiënt, student en werknemers in de zorginstelling voorop en mag geen onnodig beslag worden gedaan op beschermende middelen. Er bestaat ruimte voor de student om aan te geven bij de zorg- en onderwijsinstelling of hij/zij om persoonlijke redenen de stage of het coschap wil continueren of niet.
- Indien relevant, wordt afgesproken of en hoe de eventueel afwijkende werkzaamheden binnen de doelstellingen van de stage of het coschap passen. Bij die afspraken is de onderwijsinstelling leidend.
- Studenten kunnen, ook wanneer hun stage, co-schap of andere onderwijsvorm is geannuleerd, als student-vrijwilliger in een zorginstelling werkzaam zijn. Voor deze (arbeids-)relatie dienen aparte afspraken te worden gemaakt tussen de zorginstelling en de student, zoals m.b.t. verzekering. Ook in deze gevallen wordt de zorginstelling geadviseerd de afweging te maken of de student de werkzaamheden kan continueren. De zorginstelling zorgt dat het duidelijk is voor de student dat aan deze vrijwillige werkzaamheden geen beoordeling is gekoppeld en dat het geen voortzetting betreft van eerder gevolgde onderwijsactiviteiten. De afstemming over extra inzet van studenten maar ook docenten in de zorg vindt vooral plaats binnen de regionale netwerken van zorg- en kennisinstellingen.

2.2 Internationale mobiliteit

Studenten en personeel in het buitenland

- Instellingen hebben ten aanzien van hun studenten en promovendi een zorgplicht. Dit geldt ook voor studenten die in het buitenland studeren of stage lopen. Wat deze zorgplicht in een concreet geval inhoudt, bijvoorbeeld als het gaat om de terugkeer van studenten, is mede afhankelijk van de eigen instellingsregels, en van wat de instelling mogelijk middels een contract met de onderwijsinstelling in het buitenland hierover heeft afgesproken.
- De instellingen spannen zich maximaal in om nauw contact te houden met studenten in het buitenland en hen van de juiste informatie te voorzien als het gaat om het continueren van het volgen van onderwijs in het buitenland en een eventuele terugkeer naar Nederland.
- De instelling houdt daarbij rekening met de RIVM-adviezen en met het algemene reisadvies dat het ministerie van Buitenlandse Zaken (BZ) heeft afgegeven ten aanzien van het desbetreffende gebied.
- Een instelling kan ervoor kiezen studenten die vanwege gezondheidsrisico's moeten terugkeren naar Nederland en hiertoe geen toereikende middelen hebben, daarin te ondersteunen. Het ministerie van BZ speelt een rol in het realiseren van de terugkeer naar Nederland voor personen die in het buitenland vastzitten, waaronder studenten. OCW heeft een contactpersoon ingesteld die voor zowel studenten als personeel als liaison tussen de koepels en BZ functioneert.

Internationale studenten in Nederland

- Studenten uit het buitenland die in Nederland verblijven, kunnen geraakt worden door de gevolgen van corona(maatregelen), wanneer zij het risico lopen tegen hun wil hun studie in Nederland voortijdig te moeten beëindigen vanwege het coronavirus.

- Studenten uit derde landen kunnen vanwege corona(maatregelen) studievertraging oplopen, met als gevolg dat zij niet tijdig het aantal studiepunten kunnen behalen dat is vereist om de verblijfsvergunning te behouden. Als onderdeel van de administratie- en bewaarplicht, moet de instelling de studievoortgang van buitenlandse studenten met een verblijfsvergunning registreren, en onvoldoende studievoortgang melden bij de IND. Melding is niet vereist wanneer sprake is van een verschoonbare reden voor de vertraging. Studievertraging als gevolg van corona levert een verschoonbare reden op voor die studievertraging. Hogeronderwijsinstellingen communiceren hierover met de studenten en medewerkers die dit betreft.
- Nu deze verschoonbare reden voor grotere groepen studenten tegelijkertijd aan de orde kan zijn, kan een instelling dit ten aanzien van die groep studenten gelijktijdig constateren. Net als in de reguliere situatie wordt in het individuele dossier van de student deze verschoonbare reden vastgelegd.
- Door de uitloop van onderwijsactiviteiten wegens corona, dreigen sommige studenten die activiteiten niet te kunnen afronden omdat de verblijfsvergunning van de student zal verlopen. In zijn algemeenheid geldt voor de verblijfsvergunningen van buitenlandse studenten, onderzoekers, en personeelsleden aan instellingen die als kennismigrant werkzaam zijn, het volgende. Wanneer de geldigheidsduur van de verblijfsvergunning afloopt, maar men (nog) niet wil of kan terugkeren naar het land van herkomst, kan door de instelling een verlengingsaanvraag worden ingediend. Wanneer verlenging niet wenselijk of mogelijk is – of bijvoorbeeld een contract wordt verlengd is een afweging van de instelling -, moet men Nederland verlaten.
- Voor internationale studenten geldt dat zij doordat testcentra door coronamaatregelen gesloten zijn, mogelijk niet in staat zijn tijdig een taaltoets Engels af te leggen. Om te voorkomen dat zij hierdoor niet zouden kunnen starten met de opleiding, wordt tijdelijk de mogelijkheid geboden om de online varianten van bestaande toetsen (die al genoemd worden in de gedragscode internationale student) af te leggen. Hieraan wordt door de landelijke commissie gedragscode internationale student nadere invulling aan gegeven. Tevens wordt de mogelijkheid verkend dat de talencentra van hogeronderwijsinstellingen de betreffende digitale toetsen afnemen bij aankomende studenten. Zij doen dat niet voor de studenten die zich voor opleidingen hebben aangemeld van de instelling waar ook het betreffende talencentrum aan verbonden is.
- Er vindt over deze en andere vraagstukken overleg en afstemming plaats tussen OCW, het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV) de IND en de koepels. OCW heeft een contactpersoon ingesteld als liaison tussen de koepels en de IND om waar nodig oplossingen voor problemen omtrent verblijf en toelating te vinden. In gezamenlijkheid met JenV zal waar nodig worden nagegaan in hoeverre de migratiewet- en regelgeving ruimte biedt voor passende oplossingen.
- Voor internationale studenten uit de EU/EER geldt dat zij om recht te hebben op volledige studiefinanciering inclusief de reisvoorziening aantoonbaar minimaal 56 uur per maand werken. Door de coronacrisis kan het zich voordoen dat internationale studenten niet meer aan deze eis kunnen voldoen, omdat er tijdelijk voor hen geen werk is. DUO geeft aan om zolang de coronamaatregelen gelden soepel te zullen omgaan met de 56-uurseis.
- Er zijn ook studenten die graag willen terugkeren naar het land van herkomst - of daartoe verplicht zijn omdat hun verblijfsvergunning is verlopen - maar moeilijkheden ondervinden vanwege lokale corona - maatregelen in het land van herkomst of vanwege financiële belemmeringen.
- Ook voor deze studenten geldt dat instellingen allereerst handelen in lijn met de afspraken die hierover zijn gemaakt tussen de instelling in Nederland en de student, en tussen de instelling in Nederland en de instelling in het land van herkomst. De Nederlandse instelling spant zich in ieder geval in om studenten uit het buitenland goed te informeren over de mogelijkheden voor een terugkeer naar het land van herkomst. De student dient de eigen middelen en reisverzekering aan te spreken als het gaat om de dekking van reiskosten.
- OCW heeft met het ministerie van Buitenlandse Zaken (BZ) over de rol die BZ kan spelen in het realiseren van de terugkeer van buitenlandse studenten besproken. Voor hulp bij terugkeer wordt aan studenten geadviseerd om contact op te nemen met de vertegenwoordiging van het land van herkomst in Nederland.

2.3 BSA

- Instellingen laten zoveel mogelijk het onderwijs en tentaminering doorgang vinden (in alternatieve vormen). Toch zal dit voor een deel van de opleidingen en studenten lastig zijn. Het kan daardoor dat studenten door de coronacrisis vertraging oplopen waardoor zij de bsa-norm niet halen.

- Universiteiten en hogescholen geven eerstejaarsstudenten die door de coronamaatregelen studievertraging oplopen en als gevolg daarvan de norm van het bindend studieadvies (bsa) in het studiejaar 2019-2020 niet halen, de mogelijkheid de bsa-norm te halen in het volgend studiejaar.
- Zij kunnen dit op verschillende manieren vormgeven. Universiteiten en hogescholen hebben de mogelijkheid om het bsa voor alle eerstejaarsstudenten generiek uit te stellen naar het tweede jaar. Zij kunnen er ook voor kiezen nadere richtlijnen vast te stellen die voor studenten duidelijk maken wanneer zij voor uitstel van het bsa in aanmerking komen.

2.4 Aanmelding en studiekeuzecheck

- De reguliere aanmelddeadline voor studenten (1 mei) wordt verschoven naar 1 juni. Dit geeft ruimte aan leerlingen en studenten die zich door het coronavirus niet op tijd konden aanmelden.
- Het kan zijn dat bepaalde vormen van de studiekeuzecheck geen doorgang kunnen vinden, omdat deze vraagt om fysieke aanwezigheid van de student. Studenten die zich na 1 mei inschrijven, hebben geen recht op een studiekeuzecheck. Er blijft wel een de inspanningsverplichting gelden voor instellingen en zo veel als mogelijk moet worden gezocht naar een alternatieve vorm van de studiekeuzecheck. Bijvoorbeeld door het afnemen van een digitale toets, een vragenlijst met een telefonisch gesprek of andere studiekeuzeactiviteiten waarvoor de student niet fysiek aanwezig hoeft te zijn.

2.5 Toelating

- Voor sommige groepen studenten geldt dat zij door het coronavirus nu niet in de gelegenheid zijn om hun examens af te leggen en op tijd hun diploma te behalen dat nodig is voor de doorstroom naar het vervolgonderwijs. In bepaalde gevallen kunnen leerlingen of studenten voorwaardelijk worden toegelaten. Deze voorwaardelijke toelating in het hoger onderwijs voor verschillende groepen studenten zal nog nader uitgewerkt worden, zoals het moment waarop de student formeel wordt ingeschreven in het hoger onderwijs en wat dit betekent voor de bekostiging van de instelling en de studiefinanciering van de student.

Wanneer een student onverhoopt na voorwaardelijk te zijn toegelaten toch de opleiding moet verlaten, zullen de instellingen er voor zorgdragen dat dat de student de studiepunten die hij/zij gedurende de periode van de voorwaardelijke toelating heeft behaald, zo veel mogelijk kan benutten in zijn/haar vervolgstudie. Als de student één of meerdere tentamen(s) met goed gevolg heeft afgelegd, ontvangt deze hiervoor een bewijsstuk dat de student (op een later instroommoment) kan overhandigen bij de vervolgopleiding. De examencommissie van de vervolgopleiding bepaalt op basis hiervan of en voor welke vrijstellingen de student eventueel in aanmerking komt.

VO naar ho

- Voor het voortgezet onderwijs geldt dat er geen centraal examen plaatsvindt, maar er wel een volwaardig diploma wordt uitgereikt. Voor het civiele effect en dus ook de toelating tot het ho, is dat diploma niet anders dan andere diploma's. Hiervoor zijn dus geen afwijkende regels nodig.
- Aspirant-studenten die als gevolg van de coronacrisis geen Staatsexamens Nederlands als tweede taal kunnen afleggen om voorafgaand aan de start van het studiejaar voldoende beheersing van het Nederlands via Nt2 aan te tonen, worden voorwaardelijk toegelaten tot het hoger onderwijs, indien zij naar verwachting binnen een redelijke termijn over het gewenste niveau zullen beschikken. Dit kan onder de voorwaarde dat de student aan de voorkant aantoonbaar voldoende beheersing van de Nederlandse taal te beschikken door middel van een taaltoets, aangeboden door de desbetreffende instelling. Ook kan de instelling ervoor kiezen om deze student toe te laten zonder dat deze nog voldoet aan het gewenste taalniveau, onder de voorwaarde dat de student het staatsexamen Nederlands als tweede taal vóór 1 januari haalt of anderszins aantoonbaar voldoende beheersing van de Nederlandse taal te beschikken, dan zal deze alsnog de opleiding moeten verlaten. Dit laatste geldt ook voor studenten die in andere vakken dan Nederlands als tweede taal staatsexamen doen. Zij worden toegelaten tot het hoger onderwijs, onder de voorwaarde dat zij het staatsexamen vóór 1 januari halen. Zo niet, dan dienen zij de opleiding te verlaten.

MBO naar hbo

- Voor mbo-studenten geldt dat voorkomen moet worden dat een student volgend studiejaar niet aan zijn hbo-opleiding kan beginnen door een kleine studievertraging, die het gevolg is van deze coronacrisis. Het gaat dan om de mbo-student die door deze crisis nog één of enkele kleine vakken niet heeft kunnen afronden voor 1 september dan wel in de afronding van beroepspraktijkvorming zit en dat wel voor 1

januari 2021 kan doen. De hogeschool zal deze student toch al toelaten tot haar onderwijs. Als het mbo-diploma niet voor 1 januari 2021 wordt behaald, zal de student alsnog van de hbo-opleiding af moeten.

- Voor de voorwaardelijke toelating bij de overgang van mbo naar hbo bij bekostigde instellingen geldt dat de onderwijsorganisatie waar de desbetreffende leerling of student vertraging heeft opgelopen vóór 15 augustus een onderbouwd afrondingsadvies aan de student opstelt. Dit advies beantwoordt de vraag of in redelijkheid verwacht mag worden dat de leerling of student voor 31 december 2020 de betreffende opleiding afrondt, gegeven de eisen die door de beoogde vervolgopleiding in de propedeuse worden gesteld. Het advies speelt bij de beoogde vervolgopleiding een zwaarwegende rol. De leerling of student vervult voorafgaande aan de start van de opleiding tevens de eisen van de studiekeuzecheck bij de opleiding. Indien het advies van de opleiding en het advies na de studiekeuzecheck niet overeen komen zullen de opleidingen (in de meeste gevallen volgens een op regionaal niveau tussen de instellingen afgesproken wijze) met elkaar in overleg treden over het besluit van de beoogde opleiding al dan niet toelating mogelijk te maken.
- Ook bij niet-bekostigde hoger onderwijsinstellingen geldt dat de mbo-instelling en de hogeschool met elkaar in overleg treden om afspraken te maken over het (niet) toelaten van de student op basis van een afrondingsadvies. In het niet-bekostigde onderwijs geldt echter geen advies na studiekeuzecheck. Het toelatingsbesluit van de examencommissie van de hogeronderwijsinstelling is leidend.

HBO propedeuse naar wo

- Voor de doorstroom van hbo-propedeuse-studenten naar een wo-bachelor geldt in zijn algemeenheid dat voorkomen moet worden dat studenten volgend studiejaar niet kunnen starten met hun wo-bachelor omdat zij door de coronacrisis niet in de gelegenheid zijn geweest hun hbo-propedeuse voor 1 september 2020 te voltooien, doordat zij één of enkele vakken niet hebben kunnen afronden. Universiteiten krijgen daarom voor het collegejaar 2020-2021 de ruimte af te wijken van de eis dat een hbo-propedeuse moet zijn afgerond, onder de volgende voorwaarden:
- Hbo-propedeuse studenten die door willen stromen naar een wo-bachelor, vragen bij hun hbo-instelling een afrondingsadvies aan. Dit advies beantwoordt de vraag of het in de rede ligt dat betreffende leerling of student vóór 1 januari 2021 de betreffende propedeuse afrondt.
- De aanmeldingsdeadline voor deze studenten bij de wo-bacheloropleiding is 1 juni 2020 en het afrondingsadvies van de hbo-instelling moet de student uiterlijk 1 augustus inleveren bij de wo-instelling. De wo-instelling beoordeelt of de desbetreffende student voorwaardelijk toelaatbaar is op basis van het afrondingsadvies in relatie tot de zwaarte van de vervolgopleiding. Zo ja, dan wordt de student voorwaardelijke toegelaten tot de bacheloropleiding tot 1 januari 2021. Voor wo-opleidingen die extra eisen en/of toetsen bovenop HBO-P eisen is maatwerk vereist.
- Indien het de voorwaardelijk toegelaten student niet lukt om voor 1 januari 2021 de hbo-propedeuse af te ronden, dient de student de wo-bacheloropleiding te verlaten.

Pabo instroom

- Specifiek voor aankomende pabostudenten geldt dat zij, wanneer zij door het niet of maar in beperkte mate doorgaan van de toetsafname niet kunnen voldoen aan de vooropleidingseisen, voorwaardelijk kunnen worden toegelaten tot de pabo. Zij hebben de verplichting voor 1 januari 2021 alsnog aan te tonen aan de gestelde eisen en toetsen te voldoen. Over de wijze waarop dit plaats zal vinden zullen de hogescholen studenten nader informeren. Als het voor 1 januari 2021 niet lukt, dan dienen zij de opleiding te verlaten.

Doorstroom bachelor - master

- Voor de doorstroom van de bachelor naar de master geldt in zijn algemeenheid dat voorkomen moet worden dat studenten volgend studiejaar niet kunnen starten met hun vervolgopleiding omdat zij door de coronacrisis niet in de gelegenheid zijn geweest om hun opleiding voor 1 september 2020 te voltooien, doordat zij één of enkele vakken niet hebben kunnen afronden. Hogescholen en universiteiten krijgen de ruimte om af te wijken van de eis dat een bacheloropleiding moet zijn afgerond voorafgaand aan deelname aan een masteropleiding.
- Hogescholen en universiteiten zullen de ruimte die hen aldus wordt geboden, elk invullen op de wijze die het best past bij specifieke kenmerken van de overgang van bachelor naar master in respectievelijk het hbo en het wo.
- De hogescholen zullen voor hun masteropleidingen op basis van een afrondingsadvies van de bacheloropleiding en een weging van de zwaarte van de masteropleiding, studenten voorwaardelijk

toelaten. Deze voorwaardelijke toelating geldt tot 1 januari 2021. Indien de student het niet lukt om de instroomeisen voor 1 januari 2021 af te ronden, dient hij/zij de opleiding te verlaten.

- De universiteiten spannen zich – met diverse maatregelen en per opleiding – in om te voorkomen dat studenten, die door de Coronamaatregelen in de laatste fase van hun bacheloropleiding vertraging oplopen, vast komen te zitten tussen een bachelor- en masteropleiding. Uiterlijk voor 15 mei 2020 communiceren alle wo-masteropleidingen aan aspirant-studenten wat de voorwaarden zijn voor instroom in masteropleidingen in het studiejaar 2020-2021. Zij besteden daarbij extra aandacht in de communicatie naar studenten van buiten de eigen instellingen zoals hbo-studenten. WO-masteropleidingen kunnen er bijvoorbeeld voor kiezen dat studenten mogen deelnemen aan de master onder de voorwaarde dat zij, binnen een door de masteropleiding te bepalen termijn, hun bacheloropleiding alsnog afronden.

Internationale instroom

- Door de coronacrisis is de verwachting dat de groep (internationale) studenten die zich aanmeldt voor een opleiding met een numerus fixus, maar uiteindelijk niet start met de opleiding, groter zal zijn dan normaal. Daarom kan een instelling in de huidige situatie meer plaatsingsbewijzen uitschrijven voor een numerus fixus opleiding dan de beschikbare capaciteit toelaat. Dit om te voorkomen dat bij een verminderde (internationale) instroom van studenten de beschikbare capaciteit onvoldoende wordt benut. Als er meer uitgeschreven plaatsingsbewijzen worden geaccepteerd dan de beschikbare capaciteit toelaat, moeten alle studenten tot de opleiding worden toegelaten.

2.6 (Decentrale) selectie (BA en MA)

- Voor de AD- en bacheloropleidingen zouden de instellingen vóór 15 april de selectieprocedure moeten hebben afgerond. Omdat in de huidige situatie met het coronavirus te kunnen doen, moeten instellingen eventueel afwijken van de voorziene selectieprocedure die vragen om een fysieke aanwezigheid. Instellingen hebben in deze uitzonderlijke situatie de ruimte om deze datum op te schuiven, naar uiterlijk 15 juni. Indien daarvoor gekozen wordt, zullen er geen selecties plaatsvinden gedurende de periode van de eindexamens vo en wordt ook rekening gehouden met de examenmomenten in het mbo.
- Hierover zullen instellingen goed communiceren, zodat studenten van dit uitstel op de hoogte zijn en er nog voor kunnen kiezen om zich zekerheidshalve voor 1 juni aan te melden voor een opleiding zonder selectie.
- Voor de afronding van de selectieprocedures in de master geldt geen landelijke deadline. Ook hier geldt dat het aan de opleidingen zelf is om eventueel alternatieve selectieprocedures in te richten, indien dit noodzakelijk is door het coronavirus.

2.7 Financiële effecten (voor instellingen)

- Het is duidelijk dat het veel vraagt van alle betrokken partijen om het onderwijs door te laten gaan met inachtneming van de getroffen coronamaatregelen. Dit zal voor instellingen ook financieel een effect hebben.
- OCW voert het gesprek met de onderwijskoepels op het moment dat er meer duidelijk is over de precieze omvang van de gevolgen. Bij acute financiële problemen zal OCW in overleg met de betreffende bekostigde instelling en de inspectie bezien hoe deze kunnen worden opgelost.
- Studenten die per aankomend studiejaar beginnen, maar het dossier nog niet compleet is als gevolg van vertraging door het corona virus zullen wel voor bekostiging in aanmerking komen. Met de VH en VSNU moet worden besproken op welke wijze dit concreet wordt vormgegeven.

2.8 Financiële effecten (voor studenten)

- Door de coronamaatregelen kan het zich voordoen dat studenten acute financiële problemen krijgen, bijvoorbeeld doordat zij tijdelijk niet kunnen werken. Het is te verwachten dat instellingen hierover ook vragen krijgen van bezorgde studenten.
- Alle studenten in het hoger onderwijs kunnen er hierbij op rekenen dat:
  - o coullance wordt betracht wanneer zij door corona niet binnen de diplomatermijn kunnen afstuderen. Normaliter wordt de hele prestatiebeursschuld omgezet in een lening (alle ontvangen basisbeurs, aanvullende beurs en de reisvoorziening) als een student niet binnen 10 jaar na aanvang van de studiefinanciering afstudeert. Dit is opgelost door de diplomatermijn te verlengen met coullance/hardheidsclausule.

- Zij de mogelijkheid hebben het leenbedrag te verhogen bij acute financiële nood. Dit kan ook met terugwerkende kracht vanaf het begin van het schooljaar. Mocht dit onvoldoende zijn, kunnen zij contact opnemen met DUO over de mogelijkheden.
- Coullance wordt betracht bij het verlengen van het recht dat zij hebben op een lening gedurende de nominale studieduur plus drie uitloopjaren wanneer zij als gevolg van de coronacrisis vertraging oplopen.
- Zij niet worden 'gestraft' wanneer zij (bijvoorbeeld doordat ze in vitale beroepen werken) dit jaar meer verdienen dan de bijverdiengrens. Er vindt over 2020 geen bijverdiengrenscontrole plaats.
- Zij 3 maanden langer recht houden op de OV-kaart. Dat geldt voor alle studenten die in maart recht hadden op gebruik van de OV-kaart.
- Zij collegegeldkrediet kunnen aanvragen. Dat kan ook met terugwerkende kracht tot het begin van het collegejaar.

2.8.1 Profileringsfonds

- In zijn algemeenheid is het doel van het profileringsfonds het bieden van financiële ondersteuning aan die individuele student die door bijzondere omstandigheden studievertraging oploopt of verwacht op te lopen. Het gaat hierbij om studenten die wettelijk collegegeld betalen en aanspraak hebben (gehad) op een prestatiebeurs (art. 7.51c WHW).
- Studenten die wettelijk collegegeld betalen en aanspraak hebben (gehad) op een prestatiebeurs en die door de coronacrisis te maken krijgen met bijzondere persoonlijke omstandigheden waardoor zij studievertraging oplopen, kunnen aanspraak maken op financiële ondersteuning uit het profileringsfonds. Het gaat hierbij om studenten die te maken hebben met opgelopen of verwachte studievertraging doordat zij zelf ziek zijn (geweest) door het coronavirus, of vanwege (mantelzorg voor) zieke familieleden. Ook studerende ouders die vanwege de coronamaatregelen onderwijs moeten combineren met zorg voor kinderen die thuis zijn en daardoor studievertraging oplopen of verwachten op te lopen, kunnen aanspraak maken op het profileringsfonds.
- De omstandigheid dat een student studievertraging oploopt of naar verwachting op zal lopen vanwege noodgedwongen aanpassingen in het onderwijsprogramma die de instelling als gevolg van de kabinetsmaatregelen heeft moeten doen, geeft geen aanspraak op het profileringsfonds. Deze situatie is niet aan te merken als de in de context van het profileringsfonds bedoelde bijzondere omstandigheid dat de opleiding onvoldoende studeerbaar zou zijn.
- Van instellingen wordt niet verwacht dat zij in het eigen beleid voorzien in aanvullende gronden voor aanspraak om studenten te compenseren voor studievertraging. Dit gezien de overmachtssituatie en de inspanningen die zij plegen om nadelen voor studenten zoveel mogelijk te voorkomen.
- Instellingen monitoren hoeveel uitkeringen zij doen uit het profileringsfonds aan studenten die een beroep doen op het fonds door omstandigheden die samenhangen met de coronacrisis. Over (tussen)resultaten van de monitoring wordt door de VSNU, VH en OCW overleg gevoerd.

2.9 Accreditatie

- Opleidingsvisitaties kunnen langer duren of worden uitgesteld vanwege het corona-virus bijvoorbeeld omdat er beperkingen gelden, er bezwaren zijn tegen een bezoek of omdat (internationale) panelleden niet kunnen reizen.
- Alle Nederlandse beoordelingsprocedures onder regie van de NVAO en daarmee samenhangende visitaties en locatiebezoeken zijn opgeschort t/m 28 april 2020.
- De NVAO Afdeling Nederland bereidt zich voor op hervatting van de procedures voor zover mogelijk in het licht van de geldende beperkingen en de beschikbaarheid van panelleden. Uitgangspunt hierbij is het gerechtvaardigd vertrouwen in de kwaliteit van de opleiding en dat de beoordeling voldoet aan wettelijke vereisten en de *European Standards and Guidelines*. Over de hervatting vindt overleg plaats met de NVAO. Voor de accreditatie van bestaande opleidingen geldt een voor de opleiding vastgestelde inleverdatum.
- Instellingen zijn zelf verantwoordelijk voor de organisatie van de visitatie en kunnen dus ook zelf besluiten om een visitatie en locatiebezoek op te schorten. Het ligt voor de hand dat de instelling hierover in overleg treedt met de commissies van deskundigen, de secretaris en in voorkomend geval het evaluatiebureau.
- Voor opleidingen met een inleverdatum 1 november 2020 wordt voorzien in een verlenging van de inleverdatum van 1 jaar. OCW registreert dit in het croho. Instellingen hoeven hier geen actie voor te ondernemen.

- Deze verlenging biedt opleidingen die de komende periode staan voor een her-accreditatie de mogelijkheid om desgewenst bijv. de voorbereiding of locatiebezoeken te verschuiven.
- Het verschuiven van bijv. een locatiebezoek is een optie voor instellingen waar gebruik van kan worden gemaakt, maar dit hoeft niet. De verlengde inleverdatum is een uiterste datum van inlevering. Zeer wel voorstelbaar is dat ook voor opleidingen met inleverdatum 1 mei 2021 een verlenging wenselijk kan zijn. Geïnteriseerd wordt voor welke (clusters van) opleidingen dit wenselijk is. Om te voorkomen dat (nieuwe pieken) in het visitatierooster ontstaan tevens geïnteriseerd of verlenging van inleverdata van grote clusters van opleidingen een bijdrage kan leveren aan een voor alle partijen beter werkbaar visitatierooster.
- Op de website van de NVAO zal worden voorzien in actuele informatie over de aangepaste procedures.
- Voor opleidingen in afbouw, waarvan de crohoregistratie op 31 augustus 2020 eindigt, kan het zo zijn dat studenten van deze opleidingen er door de coronacrisis niet in slagen om voor die datum af te studeren. Om te voorkomen dat er dan geen diploma meer kan worden uitgereikt omdat de opleiding vanaf 1 september 2020 niet meer croho-geregistreerd is (en ook niet meer geaccrediteerd), krijgt DUO de opdracht om alle croho-registraties die op 31 augustus 2020 aflopen, te verlengen met een jaar. Dit laat onverlet dat de instellingen die dit betreft invulling geven aan hun inspanningsverplichting de vertraging voor studenten te minimaliseren.

2.10 Macrodoelmatigheid

- Tussen de onderwijskoepels en de NVAO wordt nog overleg gevoerd over het voorkomen van vertraging bij de TNO-procedure. Mogelijk ontstaat in sommige gevallen wel uitloop. Om te voorkomen dat de geldigheidstermijn van macrodoelmatigheidsbesluiten verloopt voordat de TNO-procedure is afgerond, zal worden voorzien in een generieke verlenging van de geldigheidstermijn van de macrodoelmatigheidsbesluiten die dit betreft. Instellingen hoeven hier geen actie voor te ondernemen.

2.11 Onderzoek

- NWO heeft een aantal maatregelen genomen om wetenschappers te ondersteunen:
  - o Lopende rondes waarbij géén interactie met aanvragers meer is vereist kunnen doorgang vinden volgens planning
  - o Van andere lopende rondes worden interviews uitgesteld en deadlines voor indiening verruimd.
  - o NWO realiseert zich terdege dat opschorting van interviews voor de mensen die in de procedure zitten niet goed is, en is daarom op zoek naar manieren om toch tot toekenningen over te gaan. Het belang van zorgvuldigheid en een gelijk speelveld voor alle kandidaten maakt dat het vinden van een oplossing tijd kost. In april zal NWO, in samenspraak met de kennisinstellingen, met oplossingen komen.
  - o Voor aankomende calls worden de deadlines uitgesteld met twee maanden t.o.v. de oorspronkelijke planning. Meer complexe calls met consortia worden gepauzeerd en na een maand na het aflopen van landelijke maatregelen weer hervat.
  - o Wanneer de tweede geldstroom door deze maatregelen voor een langere periode kleiner wordt, kunnen financiële problemen ontstaan. Er is nog onvoldoende zicht op de omvang van deze situatie, maar OCW blijft hierover in contact met NWO en met de KNAW (incl. De Jonge Academie), VH, VSNU en NFU.

2.12 CBHO

- CBHO opereert volgens de richtlijnen van de Raad van State waar de zittingen plaatsvinden. Er kunnen geen zittingen via video conferencing / conference call plaatsvinden.
- Er vinden geen CBHO zittingen plaats in de periode tot en met 19 mei a.s.. Dit laat onverlet dat CBHO wel doorwerkt. Eventuele spoedzaken zullen wel behandeld worden. Hierover kan contact worden opgenomen met CBHO.
- Indien partijen daar toestemming voor geven kan CBHO ook uitspraak doen zonder dat de zaak op zitting komt.
- Door CBHO wordt contact opgenomen met partijen over nieuwe data voor vervallen zittingen.

2.13 Medezeggenschap

- Uitgangspunt is dat medezeggenschap, zowel centraal als decentraal, de instemmings- en adviesrechten blijft uitoefenen. Indien de continuïteit van het onderwijs en de examinering dit vereist, kan de medezeggenschap ook

achteraf betrokken worden. Ook in een dergelijk geval spant de instelling zich in om te zorgen dat de medezeggenschap, zij het achteraf, haar rol kan vervullen.

- De medezeggenschap toont hierbij het nodige aanpassingsvermogen en stelt zich daar waar nodig flexibel op, bijvoorbeeld t.a.v. de reactietermijn op een voorgenomen besluit.
- De medezeggenschap moet binnen de instelling tevens goed geïnformeerd blijven. Indien noodzakelijk worden binnen de instellingen zowel tussen bestuur en medezeggenschap als tussen medezeggenschap onderling (zowel op centraal als decentraal niveau) hierover goede werk- en/of procesafspraken gemaakt.
- Indien op instellingen als gevolg van de huidige bijzondere omstandigheden problemen worden voorzien met betrekking tot de doorgang van de medezeggenschapsverkiezingen, moet dit op de betreffende instelling worden besproken.
- Voor uitstel van de verkiezingen – en daarmee verlenging van de zittingstermijn van de huidige leden - is overeenstemming en communicatie noodzakelijk tussen relevante op de betreffende instelling betrokken partijen, zoals het college van bestuur en de (verkiesbare) leden van de medezeggenschap. De verlenging kan slechts gelden voor een redelijke en overzichtelijke periode. Deze uitwerking geldt ook voor de medezeggenschap op decentraal niveau.
- Gewezen wordt op de reeds bestaande mogelijkheid ten aanzien van de opleidingscommissies om tot een andere wijze van samenstelling te komen dan door verkiezing.

2.14 Kwaliteitsafspraken

- Nog niet alle beoordelingen van de plannen voor de kwaliteitsafspraken zijn afgerond. Dit geeft financiële onzekerheid bij instellingen voor het jaar 2021. Deze onzekerheid neemt OCW weg door de bedragen in 2021 toe te kennen, ook als de instelling nog geen goedgekeurd kwaliteitsplan heeft.
- De instellingen zullen op een later moment de plannen rondom de kwaliteitsafspraken alsnog afronden en de NVAO zal de minister over die plannen adviseren voordat een besluit wordt genomen over de kwaliteitsbekostiging voor de jaren na 2021.
- Instellingen zullen de medezeggenschap goed meenemen in het proces van de begroting voor 2021 en het monitoren van de kwaliteitssgelden in 2021. De medezeggenschap heeft instemmingsrecht op het budget voor de kwaliteitsafspraken op de begroting.
- De huidige situatie maakt het afleggen van site visits door de NVAO onmogelijk. Daarom zal de NVAO bij de lopende hersteltrajecten samen met het panel beoordelen of het aanvraagdossier ontvankelijk is en of het op basis van het dossier een positief advies kan afgeven. Mocht op basis van die toets aanvullende informatie gewenst zijn of mochten de stukken anderszins vragen oproepen, dan vindt alsnog een site-visit (of digitale vervanging daarvan) plaats

2.15 NSE

- Alle inspanningen van instellingen zijn op dit moment erop gericht dat het reguliere onderwijs zo goed als mogelijk doorgang kan vinden;
- Omdat het organiseren van de NSE ook om inspanningen van instellingen vraagt (aanleveren gegevens, promotie voor het invullen van de NSE, communicatie), is besloten de NSE van dit jaar geen doorgang te laten vinden.
- Een extra reden hierbij is dat de NSE van dit jaar gehouden zou worden in de periode van 20 april t/m juni, waarbij er een groot risico zou zijn dat in de context van de uitzonderlijke maatregelen die nu genomen worden, de uitkomsten van de NSE niet valide zouden zijn.